Voorzitter,
Politieke geloofwaardigheid stoelt op consistentie.
En de VVD-fractie is vandaag misschien wel angstaanjagend consistent met haar eigen verhaal van de afgelopen jaren. Of we nu in de oppositie zaten of vandaag deel uitmaken van de coalitie: de VVD blijft de VVD. Al jaren waarschuwen wij voor het ravijnjaar, voor oplopende tekorten in de jeugdzorg en voor het ontbreken van structurele keuzes. Vorig jaar hebben wij samen met andere partijen gepleit voor een realistische begroting van de jeugdzorg. Niet omdat wij wilden bezuinigen op kinderen, maar omdat wij vinden dat begroten begint met de werkelijkheid onder ogen zien. Een tekort verdwijnt niet doordat je het lager opschrijft. De vraag die vandaag voorligt is daarom niet of wij het probleem herkennen, maar of wij bereid zijn de verantwoordelijkheid te nemen die daarbij hoort. Daarom kiest de VVD voor een realistische programmabegroting en een financieel gezonde gemeente.

En voorzitter, eerlijk is eerlijk. Vandaag ligt opnieuw een beleidsarme begroting voor. Belangrijke besluiten liggen nog voor ons en ook deze begroting leunt mede op de algemene reserve. Bovendien lezen we dat in januari opnieuw belangrijke afwegingen moeten worden gemaakt. Dat schuurt. Want de VVD gelooft dat bestuur uiteindelijk draait om het maken van keuzes . Niet om keuzes eindeloos uit te stellen of te hopen dat problemen vanzelf verdwijnen. Maar ook niet om paniekvoetbal. Want voorzitter, er is wel degelijk een verschil met vorig jaar. Wij hebben oog voor de realiteit op het gemeentehuis. Daar hebben wij begrip voor.

Maar begrip is geen blanco cheque.
Onze steun vandaag is een investering in zorgvuldigheid. Niet in stilstand. Want laat er geen misverstand over bestaan: de fractie van de VVD wil dat de komende maanden worden gebruikt om keuzes voor te bereiden die te lang zijn uitgesteld. Wij begrijpen dat niet alle keuzes in deze begroting gemaakt konden worden maar bij de perspectiefnota verwachten wij dat het college de raad helpt om daadwerkelijk richting te bepalen.

En voorzitter, dat vraagt ook iets van ons als raad. Juist omdat niet alles meer tegelijk kan, moeten we scherper kiezen tussen kerntaken, onmisbare voorzieningen en ambities die kunnen worden aangepast of uitgesteld.
Wat de VVD betreft begint dat met een paar eenvoudige uitgangspunten.
Bescherm de inwoners die de overheid het hardst nodig hebben.
Zorg dat structurele uitgaven worden betaald met structurele middelen.
Wees eerlijk over de gevolgen van keuzes.
Kijk kritisch naar nieuwe ambities en investeringen. Want iedere nieuwe ambitie vraagt niet alleen geld, maar ook tijd en uitvoeringscapaciteit. Daarom moeten we als raad niet alleen durven bepalen wat we wél willen, maar ook wat we níét meer vragen van onze organisatie.
Dat betekent dat we in het sociaal domein niet alleen kijken naar goede bedoelingen, maar ook naar effectiviteit, doelmatigheid en betaalbaarheid.
Dat betekent dat we reserves kunnen gebruiken om een overgang mogelijk te maken, maar niet als blijvende oplossing voor structurele tekorten.
Uiteindelijk gaat een begroting niet over tabellen of percentages, maar over mensen. Over Westerkwartierders die afhankelijk zijn van zorg, ondersteuning, werk en betaalbare woningen. Juist daarom moeten we keuzes maken over wat voorrang krijgt wanneer niet alles tegelijk kan.

En voorzitter, uiteindelijk moeten deze uitgangspunten ook terug te zien zijn in de cijfers. Want ambities zijn mooi, maar we moeten ze ook kunnen betalen. De VVD heeft altijd gezegd dat een gemeente uiteindelijk niet structureel meer kan uitgeven dan er binnenkomt. Dat structurele uitgaven met structurele middelen moeten worden gedekt. Want reserves zijn bedoeld om risico's op te vangen. Niet om structurele problemen structureel af te dekken.
Ook op het sociaal domein moeten we eerlijk blijven kijken naar de werkelijkheid. De echte vraag is hoe we ervoor zorgen dat kinderen, gezinnen en ouderen de hulp blijven krijgen die zij nodig hebben, terwijl we tegelijkertijd grip houden op de kosten. Daarom moeten we kritisch blijven kijken naar wat werkt, wat niet werkt en waar we met publiek geld echt het verschil maken. Het gaat immers niet alleen over geld, maar juist over kinderen en gezinnen die afhankelijk zijn van goede hulp. De problemen zijn ingewikkeld, maar dat mag geen reden zijn om moeilijke keuzes uit de weg te gaan. De opgave is helder: zorg toegankelijk houden voor wie haar nodig heeft en tegelijkertijd werken aan een systeem dat ook financieel houdbaar blijft.

Voorzitter, financiële houdbaarheid gaat wat de VVD betreft niet alleen over de zorg of de begroting van vandaag. Het gaat ook over de keuzes die we maken voor de toekomst. En dat brengt mij bij de woningbouw. Het woningtekort raakt starters, gezinnen én senioren. Wie wil dat Westerkwartier leefbaar blijft, moet woningen blijven toevoegen. Maar een woonwijk houdt niet op bij de laatste steen. Nieuwe woningen betekenen ook nieuwe wegen, nieuw groen, extra beheer en meer onderhoud. Groei levert dus niet alleen woningen op, maar ook structurele kosten. Bouwen is niet gratis. Daarom wil de VVD niet alleen praten over aantallen woningen, maar ook over de vraag hoe we de areaaluitbreiding en de toekomstige beheerkosten financieren. Groei is alleen duurzaam wanneer ook de financiële gevolgen vanaf het begin worden meegewogen.

En voorzitter, als we de financiële gevolgen van onze keuzes serieus willen meewegen, moeten we natuurlijk ook weten waar we het over hebben. Daarvoor is goede en volledige informatie onmisbaar.
Wij hebben de begroting zorgvuldig gelezen. En wij constateren dat we nog onvoldoende zicht hebben op wat sommige keuzes daadwerkelijk kosten, opleveren en betekenen voor de langere termijn. Er moet beter inzicht komen in de kosten, opbrengsten en effectiviteit van beleid. Goede keuzes beginnen immers met goede informatie. Goed bestuur vraagt niet alleen om ambities, maar ook om meetbaar resultaat. Daarom is de VVD positief over de inzet van de auditcommissie hieromtrent. Want hoe beter het inzicht, hoe beter wij onze kaderstellende rol kunnen vervullen.

Voorzitter, uiteindelijk gaat het bij al deze keuzes niet alleen om cijfers op papier. Het gaat om de gevolgen voor onze inwoners, onze dorpen en onze lokale economie.
De gemeente moet ondernemers helpen ondernemen en niet opzadelen met onnodige regels en procedures. Denk aan de bakker in Zevenhuizen die de oven aanzet voordat de meesten van ons wakker zijn. De horecaondernemer in Leek die ook de plaatselijke vereniging ondersteunt. Of de boer in Lutjegast die voor de derde keer in 6 jaar tijd met de vogelgriep wordt geconfronteerd. Het zijn geen bedrijven op afstand en geen anonieme ondernemingen. Het zijn inwoners van Westerkwartier. Onze dorpsgenoten. Mensen die werk bieden aan anderen, verenigingen ondersteunen en bijdragen aan de leefbaarheid van onze dorpen. Juist daarom moeten we zorgvuldig omgaan met de lasten die we hen opleggen. Wat de VVD betreft is de volgorde helder: eerst keuzes maken, daarna kijken of een hogere rekening nodig is. De lokale lasten zijn voor ons het sluitstuk, niet het vertrekpunt.

En voorzitter, dat brengt mij terug bij de perspectiefnota. Want als we zeggen dat eerst de keuzes moeten komen, dan moeten die keuzes daar ook zichtbaar in worden. De perspectiefnota moet dus duidelijk maken wat voorrang krijgt, wat kan wachten, wat soberder kan en waar we misschien moeten erkennen dat iets niet meer tot de primaire verantwoordelijkheid van de gemeente hoort. Want iedere nieuwe taak vraagt geld, tijd en capaciteit. En dat betekent automatisch dat er ergens anders minder ruimte overblijft. De perspectiefnota moet daarom niet alleen antwoord geven op de vraag hoeveel geld we hebben, maar vooral op de vraag waar we dat geld aan willen uitgeven.
Kan het college toezeggen dat we bij de perspectiefnota niet alleen inzicht krijgen in de financiële situatie, maar ook concrete keuzes voorgelegd krijgen? Wat vinden we belangrijk, waarop kunnen we besparen en welke taken moeten we als gemeente altijd blijven uitvoeren? Zodat we als raad ook echt kunnen sturen en prioriteiten kunnen stellen.

Voorzitter want dat is uiteindelijk waar het ons om gaat. Niet om het uitstellen van problemen, maar om het maken van keuzes die nodig zijn voor een financieel gezonde en leefbare gemeente.
Onze analyse is dezelfde als vorig jaar. Ook nu zien wij structurele financiële uitdagingen en een te grote afhankelijkheid van reserves. Het verschil is dat wij vandaag bereid zijn het college de ruimte te geven de noodzakelijke keuzes richting de perspectiefnota uit te werken. Daarom stemmen wij vandaag vóór deze begroting. Dat vertrouwen is niet vrijblijvend. Laat zien hoe we minder afhankelijk worden van reserves, laat zien wat onze kerntaken zijn en laat zien welke prioriteiten worden gesteld wanneer niet alles tegelijk kan.

Voorzitter, met die steun geven we ook een duidelijke boodschap mee voor de toekomst.
Voor de VVD kan het soms niet snel genoeg gaan. Maar verantwoordelijkheid nemen betekent ook verder kijken dan de dag van vandaag. Daarom blijft de VVD-fractie doen wat zij altijd heeft gedaan: kritisch waar het moet, constructief waar het kan en gericht op een financieel gezond en toekomstbestendig Westerkwartier.
Want wij geloven niet in problemen doorschuiven, maar in verantwoordelijkheid nemen en aanpakken.
Zwanet Oosterhof, fractievoorzitter